

ประสิทธิผลของสื่อแผ่นภาพลิตริเด็ก ต่อเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร

นางสาวกชภัทร อุทัยพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตรพัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4996-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE EFFECTIVENESS OF THE CHILD RIGHTS CARDS AMONG YOUTH
IN BANGKOK METROPOLIS**

Miss Pakapat U-thaipan

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication**

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

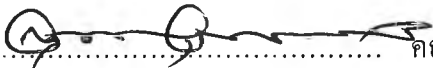
Chulalongkorn University

Academic Year 2003

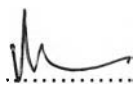
ISBN 974-17-4996-1

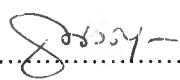
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประสิทธิผลของสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็ก ต่อเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร
โดย นางสาวกมลภัทร อุทัยพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญถื่อ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณะบดีคณะนิเทศศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สถาปัตตานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญถื่อ)

..... กรรมการ
(ดร. วิเชียร เกตุสิงห์)

..... กรรมการ
(ดร. พิชญดา เดอเชชูช)

ภคภัทร อุตัญพันธ์ : ประสิทธิภาพของสื่อผ่านภาพสิทธิเด็กต่อเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร

(THE EFFECTIVENESS OF THE CHILD RIGHTS CARDS AMONG YOUTH IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวิ บุญฉือ , 200 หน้า. ISBN 974-17-4996-1

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความรู้และทัศนคติต่อสิทธิเด็กของเยาวชนก่อนและหลังเข้ารับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรมโดยใช้สื่อผ่านภาพสิทธิเด็ก เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้เรื่องสิทธิเด็กและทัศนคติต่อสิทธิเด็กก่อนและหลังเข้ารับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของเยาวชน ต่อการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก ผ่านเกมส์และกิจกรรมโดยใช้สื่อผ่านภาพสิทธิเด็ก กลุ่มตัวอย่างคือเยาวชนใน โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและภาวะผู้นำเยาวชนต่อต้านยาเสพติด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม และการจัดกลุ่มสนทนา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และใช้สถิติการเปรียบเทียบแบบ t-test ซึ่งประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows

ผลการวิจัยพบว่า

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงทดลอง

1. เยาวชนมีความรู้เรื่องสิทธิเด็กเพิ่มขึ้นหลังเข้ารับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรมโดยใช้สื่อผ่านภาพสิทธิเด็ก
2. เยาวชนมีทัศนคติต่อสิทธิเด็กไม่แตกต่างจากก่อนเข้ารับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านเกมส์และกิจกรรม โดยใช้สื่อผ่านภาพสิทธิเด็ก

ส่วนที่ 2 การจัดกลุ่มสนทนา

ในการเข้ารับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านสื่อผ่านภาพสิทธิเด็กนั้น

1. เยาวชนได้รับความรู้ ความสนุกสนาน ประสพการณ์ใหม่ๆ และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
2. วิทยากรและสื่อผ่านภาพ เป็นปัจจัยที่ทำให้เยาวชนเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กมากขึ้น
3. เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กดีขึ้น หากมีเพื่อนหรือคนรอบข้างสงสัย ก็สามารถอธิบายให้ฟังได้โดยใช้สื่อผ่านภาพ หรือยกตัวอย่างประสพการณ์ที่สอดคล้องกับเรื่องสิทธิเด็ก
4. เยาวชนตระหนักและเห็นด้วยกับการที่เด็กจำเป็นต้องรับรู้ถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่น
5. การสื่อสารสองทาง กิจกรรมที่สร้างสรรค์ในกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์ เช่น เกมส์ การสวมบทบาทสมมติ การแสดงละคร การแบ่งกลุ่มย่อย แนวคิดสาระบันเทิง กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลต่อการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กสำหรับเยาวชน
6. หากมีถ่ายทอดความรู้เรื่องอื่นๆ โดยใช้สื่อผ่านภาพ เยาวชนส่วนใหญ่ตอบว่าจะร่วมกิจกรรมอีก

ภาควิชา _____ การประชาสัมพันธ์ _____

สาขาวิชา _____ นิเทศศาสตร์พัฒนาการ _____

ปีการศึกษา _____ 2546 _____

ลายมือชื่อนิสิต ภคภัทร อุตัญพันธ์
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ธนาพร
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม _____

458 50660 28: MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD: EFFECTIVENESS/ KNOWLEDGE/ ATTITUDE.

PAKAPAT U-THAIPAN: THE EFFECTIVENESS OF THE CHILD RIGHTS CARDS AMONG YOUTH IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF.

TANAVADEE BOONLUE ,Ph.D. ,200 pp. ISBN 974-17-4996-1

The purpose of this research is to study knowledge about and attitude toward child rights among the youth in Youth Empowering to Anti-Drug Project by comparing the differences of the knowledge as well as the attitude before and after the transfer of knowledge about the rights of the child through the child rights cards. The tools used in the collection of information were questionnaires and focus group interviews. Percentage, mean and t-test were employed for the analysis of the data. SPSS for Windows program was used for data processing.

Findings:

Part I

1. The youth were equipped with better knowledge about the rights of the child after exposure to the knowledge through the child rights cards.
2. The youth have similar attitude toward the rights of the child both before and after exposure to the knowledge through the child rights cards.

Part II : Opinion on the method of the knowledge transfer and the child rights cards themselves through focus group interviews .

1. The youth obtained not only knowledge but also amusement. The transfer of knowledge by means of games and activities offered opportunity to gain new experience as well as opinion sharing.
2. The factors which enabled the youth to understand the knowledge about the rights of the child better were facilitator as well as the child rights cards themselves.
3. The youth were equipped with better understanding about the rights of the child ; subsequently , they were surely able to transfer the knowledge about the rights of the child to friends or others by using the child rights cards or sharing child rights related experiences.
4. The youth realized and agreed that children need to know their own rights as well as others'.
5. Two-way communication ,creative activities in learning by group process such as games / role play / dramatization / small group ,edutainment approach ,group process and participatory communication are the effective strategies to transfer the knowledge about the rights of the child to youth.
6. The youth will certainly participate in other training programmes if the cards are used to transfer knowledge .

Department Public Relations

Field of study Development Communication

Academic year 2003

Student's signature

Pakapat U-thaipan

Advisor's signature

Shanavadee B.

Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญถื่อ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความอดทนและเอาใจใส่อย่างดียิ่งมาโดยตลอด รวมทั้งคำอบรมสั่งสอนแง่คิดในเรื่องต่างๆ ที่นอกเหนือไปจากการเรียน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ปาริชาติ สถาปิตานนท์ ผู้ซึ่งเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ และดร. พิชญ์ดา เคยเชษฐ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณและระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้มาให้จนถึงทุกวันนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เพ็ญพรรณ ยังคง ผู้ซึ่งให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยในหลายๆ ด้าน ทั้งคำสั่งสอน คำแนะนำ ความปรารถนาดี ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณเหล่านี้ตลอดไป

ขอกราบขอบพระคุณป๊ะป๊า-นายแพทย์วิโรจน์ เขียวพลกุล และคุณแม่-คาราน้อย เขียวพลกุล ซึ่งผู้วิจัยให้ความเคารพเสมือนบิดา-มารดา สำหรับความห่วงใย คำแนะนำ ขอบคุนสำหรับแง่คิดดีๆ ของป๊ะป๊า และกำลังใจที่มีให้ตลอดมาของคุณแม่ รวมทั้ง ขอขอบคุณพี่ต๋าว-นาวิน เขียวพลกุล สำหรับความรู้สึกที่คอยกระตุ้นให้ไม่หยุดอยู่กับที่ในเรื่องของการศึกษาเล่าเรียน

ขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ ในกลุ่มนิเทศศาสตร์พัฒนาการที่คอยช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียนรู้และการทำวิทยานิพนธ์ พี่ใหญ่-พูนธิธร์ พี่เจน-ฐปนันท์ พี่เอ-ศุภรัชต์ และ โดยเฉพาะป๊อบ-สุรเชษฐ์ สำหรับน้ำใจและความช่วยเหลือในหลายๆ ครั้ง รวมทั้งขอบคุณเพื่อนฝูงเก่าแก่ทุกคนที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจที่ผู้วิจัยอยากจะเอ่ยนามคือมุก-จุฑามาศ การ์ตูน-วิมลลักษณ์ แก้ม-สมัญญา และเพื่อนๆ ในกลุ่มหกไม้คานทุกคน

ที่สำคัญที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลในครอบครัว อันได้แก่ คุณย่า ที่เลี้ยงดูเสมือนมารดา ปู่พื้นฐานการศึกษาอย่างดีมาตั้งแต่เด็กๆ และสอนให้เป็นคนพึ่งตนเอง คุณปู่ ที่อบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนกล้าแสดงออก เข้มแข็ง กล้าเผชิญหน้า บิดาผู้ล่วงลับ บิดาและมารดาที่เป็นกำลังใจ รัก ห่วงใย สนับสนุนและพร้อมจะรองรับปัญหาทุกอย่าง ขอกราบขอบพระคุณ ครอบครัว พ่อใหญ่-แม่ใหญ่ ให้ความช่วยเหลือทุกประการ ขอขอบคุณพี่อู๋และน้องๆ ทุกคนที่เข้าแถวเป็นกองเชียร์ โดยเฉพาะน้องหลุยส์-รวีวรรณ ผู้ช่วยวิจัยคนสำคัญ ที่มีบทบาทมากที่สุด อดทนและทุ่มเทแรงกายแรงใจในการช่วยทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ภคภัทร อุทัยพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความรู้เรื่องอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.....	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของการสื่อสาร.....	45
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติ.....	49
แนวคิดเกี่ยวกับสื่อเฉพาะกิจ.....	58
แนวคิดเรื่องสาระบันเทิง.....	59
ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน.....	62
แนวคิดกระบวนการกลุ่ม.....	67
แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม.....	71
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร.....	78
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	82

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	86
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	86
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	86
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	87
การวัดและการให้คะแนนตัวแปร.....	88
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	91
การทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม.....	91
การทดสอบความน่าเชื่อถือของการจัดกลุ่มสนทนา.....	92
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93
ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93
การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล.....	93
4. ผลการวิจัย.....	95
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และ ข้อเสนอแนะ.....	135
รายการอ้างอิง.....	172
ภาคผนวก.....	179
ภาคผนวก ก: ประเด็นคำถามสำหรับ การจัดกลุ่มสนทนา.....	180
ภาคผนวก ข: แบบสอบถามเรื่องสิทธิเด็ก.....	182
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	200

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	94
2. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามข้อมูลการพักอาศัย.....	95
3. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามข้อมูลสภาพครอบครัว.....	96
4. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัว.....	96
5. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามอาชีพของบิดา – มารดา.....	97
6. แสดงจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามการใช้เวลาว่าง โดยเรียงลำดับ 3 ลำดับของกิจกรรม และค่าเฉลี่ยรวมจากการเลือกของกลุ่มตัวอย่าง.....	98
7. แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้เรื่องสิทธิเด็กก่อนการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก.....	99
8. แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เรื่องสิทธิเด็กหลังการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก.....	101
9. แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามทัศนคติต่อเรื่องสิทธิเด็กก่อนการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก.....	103
10. แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องสิทธิเด็ก หลังการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก.....	105
11. แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อประเภทต่าง ๆ.....	107
12. แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อประเภทต่าง ๆ ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา.....	108

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13.	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อบุคคล.....109
14.	แสดงจำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อต่าง ๆ.....110
15.	แสดงการสรุปผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิทธิเด็ก เปรียบเทียบก่อนและหลังการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็ก ผ่านสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็ก.....113
16.	แสดงการสรุปผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก เปรียบเทียบก่อนและหลังการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิเด็กผ่านสื่อแผ่นภาพสิทธิเด็ก114